

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

Список использованных источников:

1. Богуславский М.М. Международное частное право: Учебник. - 4-е изд., перераб. и доп. - М: Юристъ, 2002. – С. 182.
2. StateImmunity: anOverview [Электронный ресурс] URL:<https://www.ashurst.com/en/news-and-insights/legal-updates/state-immunity--an-overview/>(дата обращения: 30.03.2018)
3. Тухбатуллина А.А. Юрисдикционный иммунитет иностранного государства. Журнал Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки. 2007. - С.92-94.
4. Международное частное право. Учебник. Отв. ред. Г.К. Дмитриева. 2-е изд. - М.: Велби, Изд. Проспект, 2004. – С. 174-179.
5. У России требуют \$13 млн строители здания Верховного суда [Электронный ресурс] URL:<http://www.sostav.ru/news/2004/11/17/710/>(дата обращения: 30.03.2018)
6. Иммунитет государства: абсолютный или ограниченный? /М. Сулейменов, академик НАН РК, доктор юридических наук, профессор/[Электронный ресурс] URL:https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30964773#pos=0;0(дата обращения: 30.03.2018)
7. Минюст РК: «Мы надеемся, что в деле Стати зарубежные суды признают иммунитет средств Нацфонда». [Электронный ресурс] URL:<https://www.kursiv.kz/news/vlast1/minust-rk-my-nadeemsa-cto-v-dele-stati-zarubeznye-sudy-priznaut-immunitet-sredstv-nacfonda/>(дата обращения: 30.03.2018)
8. ЕВРОПЕЙСКИЙ СУД ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА [Электронный ресурс] URL:http://www.rroi.narod.ru/echr/another_3/al_adsani.htm(дата обращения: 30.03.2018)

УДК 341.9

МҰРАГЕРЛІК ҚАТЫНАСТАРДА ШЕТЕЛ ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ НЫСАНДАРЫНЫҢ КӨРІНІС ТАБУЫ

Көшерова Сымбат

Symbat-15-97@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Заң факультеті

Халықаралық құқық мамандығы

Мпк-31 тобының студенті. Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші: Сейдеш Б.Б.

Аңдатпа. Бұл мақалада шетелдік элемент санаты, сондай-ақ шетел элементі бар азаматтық-құқықтық қатынастары айтылады. Бұл тақырыптың өзектілігі шетел элементпен қиындаған тұқым қуалаушылық жағдайлардың өсуіне байланысты. Автор мұрагерлік қарым-қатынастың теориялық талдамасын, сондай-ақ мұрагерлік қатынаста шетелдік элемент көрінісінің заңды нысандарын: пән, объект және заңды фактіні жүргізеді. Жанжалды реттеудегі шет ел элементі күрделі тұқымдық қатынастардың біліктілігі маңызды құқықтық фактор болып табылады. Тұқымқуалаушылық қатынастардың біліктілігіне сүйене отырып, қолданыстағы заң және тәртіп анықталады.

Аннотация. В данной статье исследуется категория иностранный элемент, а также гражданско-правовые отношения с иностранным элементом. Актуальность данной темы связано с увеличением наследственных дел, осложненных иностранным элементом. Автор проводит теоретический анализ наследственного отношения, а также правовые формы проявления иностранного элемента в наследственном отношении: субъект, объект и юридический факт. Квалификация наследственного отношения как осложненного иностранным элементом в коллизионном регулировании имеет важное правовое значение. На основании квалификации наследственного отношения определяется применимый правопорядок.

Түйін сөз. Құқықтық жүйе, шетелдік элемент, мұрагерлік меншік, мұрагер, қолданылатын құқық, халықаралық жеке құқық.

Белгілі бір елдің ұлттық құқықтық жүйесі шеңберінде шетелдік элементпен әртүрлі қатынастар пайда болады, олардың арасында ерекше элемент шетелдік элементпен мұрагерлік қатынастармен айналысады. «Шетелдік элемент» анализдік категориясыз, біздің көзқарасымызға қарағанда, шетелдік элемент арқылы өлшенген мұрагерлік қатынастарға толық және жан-жақты анализ жүргізу мүмкін емес.

Арменияның азаматтық құқығында, жеке халықаралық құқықтың армян доктринасында «шетелдік элемент» ұғымы кездеспейді. Шетелдік элементке Армения доктринасында аз көңіл бөлінеді. Шетелдік элемент дизайнына құқықтық талдау жасалмайды, сондай-ақ халықаралық жеке құқық пен шетелдік элементпен жеке-құқықтық қатынастар қалай қалыптасатыны туралы құқықтық талдау жасалмайды. Шетелдік элемент санатына жеткіліксіз назар аударылған әсері, кейбір армян авторларының шетелдік элементі бар мемлекеттік-құқықтық сипаттаманы жеке халықаралық құқықты реттеу пәніне қосып қояды [1].

Әртүрлі елдердің заңдарындағы қайшылықтарда шетелдік элементке өзгеше көзқарас бар. Грузияда, Грузия Заңының МРР жайлы 1998 ж. Грузия Заңының 1 ст-да. ««Заң шығарушы «шетел элементінің» дизайнын пайдаланудан бас тартты және икемді құрылыс - «шетелдік элементпен байланысты» қолданды» [2]. Ал Украинада, керісінше, заң шығарушы шетелдік элемент ұғымын енгізген: « шетелдік элемент - бұл заңмен реттелетін жеке-құқықтық қатынастарды сипаттайтын белгі және бұл нысандардың біреуінде немесе бірнешеуінде көрінеді», және субъектіде, объектіде және заңды фактіде шетел элементінің көрінісі немесе түрлері көрсетіледі. Ресейдің соқтығысу заңнамасында, 1186 ж. Ресейдің АҚ-інідегі 1-ші тармғынада мына тұжырымдама қолданылады «шетелдік азаматтардың немесе шетелдік заңды тұлғалардың қатысуымен азаматтық құқықтық қатынастарға немесе басқа шетелдік элементпен қиындаған азаматтық-құқықтық қатынастарға қолданылатын заң». Біздің ойымызша, әртүрлі конструкциялардағы шетелдік элемент түсінігі және сыртқы элемент көрінісі екі түрлі нәрсе. «Шетелдік элемент» түсінігі-ол нақты кзқарасты сипаттайтын құқықтық түсінік, және де осы түсінікке ерекше сапа мен басқа сапа бере алатын элемент.

Шетелдік элементпен қиындатылған, азаматтық-құқықтық қатынастарға қалай сай болуға болады? Л.А.Лунц айтып өткендей, азаматтық-құқықтық қатынастарда «...шетелдіктің қатысуымен қарым-қатынасқа қатысты қақтығыс проблемасы туындайды, себебі бұл қатынастар құқықтық қатынастар ретінде қарастырылады, ал шетелдіктер - заңды тұлға ретінде қаралады» [3]. Бұдан шығатыны, шетелдік элементпен қиындатылған квалификациялық азаматтық-құқықтық қатынастар басында шетел азаматтың құқықтық қабілеті болады. Осылайша, субъект қатынастарының бірі шетелдік бола келе (адамның басқа салада болуы), сонымен бірге, осы қатынас басқа мемлекеттің құқығымен байланысты болады (субъектінің ішінде).

Азаматтық-құқықтық қатынастарда көпұлтты қатысушылар оны спецификалық элемент қылып квалификациялайды, яғни шетелдік элементпен қатынас қай елдің құқығы осы оқиғаға қолданыла алады деген сұрақ тудыртады.

Қазіргі заманғы армян ІРР доктринасында шетел элементінің үш түрі көрсетіледі:

- 1) субъект-шетелдік азамат,
- 2) қатынастың нысаны шетелде,

3) құқықтық факт шетелде пайда болды. Енді бұларды мұрагерлік қатынастық түрде тереңдетіп қарап шығайық. Бірақ оған дейін, шетелдік элементті мұрагерлік қатынаста қалай зерттеуге болатыны жайлы Ресей авторларының көз қарасын қарастырып шығайық. Шетелдік элемент құқықтық қатынастарда, М.М.Богуславскийдің ойы бойынша: «мұрагер немесе мұрагерлер басқа мемлекеттің азаматы болып, басқа елде тұрып жатуы мүмкін; мұраға қалдырылған заттар басқа мемлекетте болуы мүмкін; аманат хаттары басқа елде жазылуы мүмкін және т.б. жағдай болуы мүмкін» [4].

Бір нақты мемлекетте тұрып жатқан шетел азаматының қайтыс болуы, мұрагерлік қатынастардың пайда болуына тікелей әсер етеді, бірақ бұл қатынас спецификалық жағынан қаралады, себебі мұрагер шетел азаматы болғандықтан. Спецификалық мұрагерлік қатынастар пайда болғанға байланысты, субъекттік сұрақтар бұндай мұрагерлік қатынастар үшін теориялық тұрғыдан ғана емес, сондай-ақ практикалық жағынан да өте маңызды. Практикада, құзыретті органның алдында, пайда болған мұрагерлік құқықты қалай квалификациялауға болады, бір нақты мемлекеттің реттеу аймағынан шықпайма, яғни ол басқа мемлекеттің құқығымен байланыстыма деген сұрақтар туындайды.

Мұрагерлікте маңызды тұлға-мұрагер болып табылады, себебі мұраны кімге қалдыру жайлы сұрақтар мұрагермен шешілетіндіктен, яғни ішкі(армян) немесе шетелдік құқықтар мұрагерге беріледі. Қақтығыс аспектісі тұрғысынан қарағанда маңызды теориялық ұғымды мұрагердің заңды құқықтары алады.

Мұрагерлік құқық теориясы мұрагердің мұрагерлік қарым-қатынастың субъектісі бола ма деген сұраққа, заңгерлер арасында бірде-бір позиция жоқ. Ю.К.Толстойдың [5] және Г.А.Караханянның [6] ойы бойынша «.. қайтыс болған адам заңды тұлға субъектісі болуы мүмкін емес» деп айтқан, ал басқа авторлардың ойы бойынша, мұрагерлер мен қайтыс болған мұрагерлер мұрагерлік заңды қатынастардың субъектісі бола алады деп айтқан [7]. Соңғы ойды айтушылар бойынша, мұрагердің қайтыс болған жағдайында мұра оның балалрына мұраға әкеден балаға қалу заңы бойынша қалады деп айтқан. Бірақ мұрагердің өлгеннен кейін мұраға деген заңды құжаттары күшін жоятындықтан, кейбір авторлардың ойымен келіспеуге болады.

Шетел азаматының заңды тұлғалығы бойынша сұрақ қатынаста біліктілігін арттыру үшін жеке халықаралық құқықта теориялық жағынан маңызды орын алады. Егер азаматтық, отбасылық қатынас пәндері көпұлтты болса және мұндай қатынас шетел элементінің күрделілігіне байланысты болады, яғни бұнда нақты көзқарас туралы мәселе жайлы айтылады, сондықтан реттеу процесінде дау туындайды, яғни қолданыстағы заңнаманы таңдайды. Содан кейін мұрагерлік қатынастарда субъектілердің көпұлттылығы, яғни мұрагер- әр түрлі елдің азаматтары, немесе олардың көпұлттылығы, мұрагерлік қатынастарды спецификалық түрде квалификацияламайды, сондықтан сондықтан қолданыстағы заңнаманы таңдау туралы мәселе жоқ.

Осылайша, егер мұрагер мұрагерлік қатынастың субъектісі болса, шетелдік мұрагерді қандай дәрежеде қарау керек? Бұндай жағдайда ол автоматты түрде шетелдік элементі бар азаматтық-құқықтық қатынастар субъектісі ретінде қарастырылады. пар. Орыс теориясында «заң тақырыбы тек тірі адамдар ғана емес, сонымен бірге болжанған адамдар да болуы мүмкін» деген позицияға ие [8]. Осы теорияға қарай барлық мұрагерлік құқықтар негізделеді. Басқа сөзбен айтқанда, егер құқық субъектісі ретінде тек тірі адамдар таңдап алынғанда, онда барлық құқықтық заңдар, мұрагерлік құқықпен бірге, жоққа шығарылар еді. Егер де мұрагер мұрагерлік қатынастың субъектісі болмаса, онда нақты мұрагерлік қатынастың квалификациясы кезінде, мұрагер көпұлтты немесе екеуі екі мемлекетте тұрған жағдайда, яғни басқа әлеуметтік қатынастарда болса, қарсы сұрақтар туындамайды, яғни не оның не басқаның құқықтарын таңдауға тура келмейді.

Туындаған мұрагерлік қатынастарда азаматтық пен өмір сүріп жатқан жері маңызды роль атқарады, оның өлген кезде жоғалтқан заңды қабілеті емес, соңғы уақытта тұрған жері маңызды роль атқарады. Өмірден өтіп кеткен мұрагерге тән осы белгілер негізінде, жанжалдың өзін-өзі тұжырымдамасына тікелей байланысты.

Мұрагерлер шетелдік элементі бар мұрагерлік қатынастардың субъектісі. Заң бойынша мұрагер болмаған кезде мұрагерлер тек жеке тұлғалар ғана емес, сондай-ақ мұрагер деп танылған мемлекет болуы мүмкін. Мұрагерлер мұрагерлікке шақырылады, бірақ мұрагерлердің құқықтары мен міндеттері шешілгенге дейін, қайшылықтарға қатысты қай мемлекеттің қолданылуын қарсылық аспекті тұрғысынан қарап алу керек. Басқа жағынан, В.А.Косовская «мұрагерлердің шеңберін анықтау және оларды мұрагерлікке шақыру тәртібі мұра қатынастарының басқа элементтері арасында басты мәнге ие, өйткені олардың

анықтамасынсыз бұл құқықтық қатынастар өздерінің субъектілерін таба амайды.», - деп айтып өткен [9].

Бұған дейін айтып өткендей, мұрагерлік қатынастарда мұрагерлердің көпұлттылығы пен бірұлттылығы мұрагерліктің ерекшелігіне және мұраның берілуіне де әсер етпейді. Сонымен, кез келген жеке тұлға (шетел азаматы немесе азаматтағы жоқ адамдар және т.б.) құқықтық субъект ретінде құқықтық заңды әлеуеті болады [10].

Армения АҚ 20 тармағына сәйкес, азаматтардың немесе азаматшалардың заңды құқығы туылған кезде пайда болып, өмірден өткен кезде жойылады делінген. Мұрагерлердің заңды құқығы олардың мұраға таласуға толық құқығы бары жайлы айтылады. Халықаралық мұрагерлікте мұраға мұрагерлер тек қана жеке тұлға бола алмайды, сондай-ақ мұра қалдырған адамның мемлекеті мұра иесінің шетелде болуына байланысты мұраға ие бола алады. Мұрагерлер мұрадан бас тартқан немесе өмірден өтіп кеткен жағдайда, мұра мемлекетке беріледі. Егер мұраға қалдырылған дүние бос қалған жағдайда, мемлекет халықаралық келісімшарт шартына және халықаралық құқығына байланысты өзінің азаматының мүлігін алуға құқылы болып табылады, және де бұндай жағдайда мемлекетке қарсы сұрақ туындамайды, яғни қолданыстағы заңнама таңдалады. Бос қалған мұра қалдырушының дүниесі халықаралық шарттың негізгі заңыме реттеледі. Мысалы, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (бұдан әрі - ТМД) шеңберіндегі халықаралық келісімде белгіленген ереже ешқандай құқықты қарастырмайды, бірақ мұрагердің мұрагерлік мұрасын бөлу функциясын атқарады. Мысалы, ТМД-ның 1993 жылғы конвенциясының 46-бабында, мұрагерлікке үміткер Уағдаласушы Тараптың заңнамасына сәйкес мұрагер мемлекет болып табылса, «жылжымалы мүліктің иесі қайтыс болғанда мұрагерлік меншік Уағдаласушы Тарапқа беріледі, ал қозғалмайтын мүлік Уағдаласушы Тарапқа қай жерде тұрып жатқаны бойынша беріледі».

Нәтижесінде, жоғарыда айтылғандардан белгілі бір қатынаста шетелдік элементтің маңызы мұрагерлік қарым-қатынас сыртқы құқықтық жүйемен шетел элементпен байланысты болуымен анықталады. Егер солай болса, қайндай формада? Шетелдік элемент көрінісі түрінде мұрагер мен мұрагерлердің мұрагерлік қарым-қатынасында қарастырдық. Мұра қалдырушының мұрасы мұрагерлік қатынас объектісі ретінде қарастырылады. Армян халықаралық жеке заңында мүлікті жылжымалы және жылжымайтын мүлікке бөлу маңызды құқықтық факторға ие. Егер мұрагердің мұрагерлігі екі немесе одан да көп елде болса, мұрагерлікті мұрагерлік меншіктің біліктілігінен реттеу процесінде осы немесе басқа заң таңдауына байланысты болады. Басқаша айтқанда, мұрагерлік қатынастарды реттейтін құзыретті таңдағанға дейін мұрагерлік мүлікті квалификациялаған жөн. Осылайша, аумағында мұрагердің мұрагерлігі және басқа елде пайда болған мұрагерлік қарым-қатынасы бар мемлекеттің заңдары арасында байланыс пайда болады.

Шетелдік элемент ретіндегі заңды факт. Мұрагерлікте заңды фактілер шет мемлекеттің аумағында болған жағдайда, мысалы, азаматтың қайтыс болуы, ерік-жігердің жасалуы және т.б. заңгерлік фактілер халықаралық болып табылады.

Құқықтық фактілерді екі санатқа бөлуге болады: құқықтық сипаттағы бір санат жеке халықаралық құқық үшін маңызды құқықтық фактор, яғни реттеудің негізгі және қақтығыстағы әдісін қолдану кезінде; заңдылықтың басқа бір санаты мұрагерлік қатынастарды реттеуге тікелей қатысты заңды мәнге ие, яғни қолданыстағы заңнаманы таңдағаннан кейін. Армян мұрасы туралы заңда заңды фактілер мыналар:

- 1) мұрагердің өлімі кезінде туындаған мұраны ашу;
- 2) мұрагермен некеге тұру;
- 3) туыстық қатынастағы жағдай (баланың туған жерінен шыққан);
- 4) тәуелділік;
- 5) өсиет қалдыру;
- б) мұрагердің мұрагері және т.б.

Құқықтық фактінің негізінде мұрагерлік қарым-қатынас пайда болады, ал шетелдік элементпен мұрагерлік қарым-қатынастың болуы, яғни, нақты қарым-қатынастар басқа

құқықтық қатынастардың, қоғамдық тәртіпті сақтаудың құқықтық қатынастарының пайда болуына негіз бола алады. Тәжірибе тұрғысынан В.Б. Исаковтың позициясы өте маңызды: «... құқықтық фактілер мен құқықтық қатынастарды байланыстыру тағы бір жағы бар: құқықтық реттеу механизмінде олар «орындарды өзгерте алады», яғни, құқықтық қатынастар құқықтық фактілер ретінде қолданыла алады» [11]. Құқықтық реттеу тетігіндегі мұрагерлік қарым-қатынас мысалында қоғамдық тәртіп бойынша резервтің құқықтық қатынастары пайда болмайды. Мәселен, қажет: шетел элементі бар тұқымдық қатынастардың болуы; қолданыстағы заңнаманы таңдау (шетел заңы); ал таңдалған құқықтың негізінде мұрагерлердің құқықтары мен міндеттері реттеледі, бұл негізсіз нәтижеге әкеледі. Нәтижесінде армян құқық қорғау органы армян қоғамдық тәртібіне қайшы келген кезде, шетел азаматтарының құқық нормаларын (мұсылман заңы) қолданудан бас тартады, егер мұрагердің мұрагері мұрасшылармен салыстырғанда мұраға екі есе үлес алады. Армения Республикасының Конституциясының 14,1 тармағында «жынысы, ұлты, тері түсі, этникалық немесе социологиялық шығу тегіне байланысты, генетикалық белгілеріне, тіліне, религиясына, өмірге көз қарасына, политикалық немесе басқа көз қарастарына, ұлттық азшылығына, тұрмыс жағдайына, туылуына, мүгедектігіне, жасына немесе басқа жағдайларына байланысты кемсіту тыйым салынады» деп айтылады [12].

Талдау көрсеткендей, мұрагерлік қатынастағы шет елдік элемент әртүрлі формаларда көрінуі мүмкін және бұл элементтің болуы мұрагерлік қарым-қатынасты ерекше сапалы етеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі.

1. Апиян Н.А., Сафарян Г.Г., Акопян Д.Г. Проблемы теории государства и права: учебное пособие. Ереван, 2001. С. 332. (автор раздела – Г.Г. Сафарян)
2. Ерпылева Н.Ю., Гетьман-Павлова И.В. Кодификация международного частного права в Республике Грузия // СПС «Консультант Плюс».
3. Лунц Л.А. Курс международного частного права: В 3 т. – М., 2002. С. 30.
4. Богуславский М. М. Международное частное право: Учебник. – М.: Норма, 2011. С. 522.
5. Гражданское право: учебник в 3 т. Т. 3. / под ред. А.П. Сергеева, Ю.К. Толстого. – М., 2004. С. 637.
6. Барсегян Т.К., Караханян Г.А. Гражданское право Республики Армения (часть третья). Учебник для вузов. – Ереван, 2011. С. 279. (автор раздела – Г.А. Караханян)
7. Гражданское право: В 4 т. Т. 2. / под ред. Е.А. Суханова. – М., 2007. С. 206-207.; Горелик А.П. Наследственное право: учебное пособие. – М., 2011. С. 34, 38, 48.
8. Марченко М.Н. Общая теория государства и права. Академический курс в 3-х томах. Том 2: Право. – М., 2013. С.
9. Косовская В.А. Наследники по закону как участники частноправовых отношений с иностранным элементом // <http://justicia.su/2014/1/4.pdf> (последнее посещение – 20 октября 2014 г.)
10. Медведев И.Г. Международное частное право и нотариальная деятельность. – М., 2005. С. 100.
11. См.: Марченко М.Н. Общая теория государства и права. Академический курс в 3-х томах. Том 2: Право. – М., 2013. С. 683.
12. Конституция Республики Армения от 5 июля 1995 г. //Официальный вестник Республики Армения 2005 (спец. Выпуск05.12.2005 г.)